

moNUment

collecting perspectives

Projectplan

Astrid Aarsen
&
Ronald de Ceuster

september 2022

moNument

Locatie

Voormalig ROTO-Smeetsgebouw, Deventer

Terwijl de SVE Group met een extern team van adviseurs hard werkt aan een nieuwe toekomst voor het ROTO terrein, ziet Eddie, de laatste sporen van zijn drukkerij ROTO Smeets verdwijnen. Voor Eddie draagt het gebouw 50 jaar levensgeschiedenis in zich. Hij begon er als elekromonteur en groeide mee met de modernisering van het bedrijf. Tot het pijnlijke faillissement in 2019. Even zat hij thuis, op zoek naar wat nu. En hij keerde terug. Want niemand beter dan hij kende de elektrotechnische logica van het gebouw. Binnenkort trekt hij de deuren definitief achter zich dicht. Op 31 oktober mag hij met pensioen.

Het iconische jaren vijftig gebouw is nagenoeg ontruimd. De sloopkranen staan paraat. Het zal niet lang meer duren of ze gaan over tot actie. De laatste overgebleven, 'waardeloze' inventarisresten. De sloper heeft alles van geldwaarde ontruimd. Wat er nog is, brengt niets meer op, ligt weerloos te wachten op hun plekje op de schroothoop. De sloper heeft ze nog wel op zijn netvlies. Dat blijkt tijdens de interventie van de kunstenaar. Hij weet precies waar de objecten zich bevonden, voordat de kunstenaar ze toe-eigende.

A Possible Monument is een werk op basis van wederkerigheid.

Wat Ronald aantreft, eigent hij toe en geeft hij terug. In zijn werk verhouden de objects trouvés zich opnieuw tot elkaar. Ogenschijnlijk willekeurig, maar tot in detail zorgvuldig gepositioneerd. Niet gedictend vanuit de functie, maar intuïtief vanuit de ziel van de plek. Als onderdeel van het kunstwerk zijn ze opeens confronterend.

Wie de overweldigende ruimte betreedt, kan ze niet langer negeren, maar wordt gedwongen zich ertoe verhouden. Opeens krijgt niet het verleden, niet de toekomst, maar het nu betekenis. Niet geregisseerd of geënceneerd ontvouwt zich op organische wijze een schouwspel. De personages zijn niet vooraf gescreend of bedacht. Ze verschijnen omdat ze in het gebouw een opdracht te vervullen hebben.

Ze hebben een expliciete rol waarvoor ze betaald krijgen.

Echter, in relatie tot (de aanwezigheid van) het kunstwerk ontvouwt zich een avontuur. Niets is vastgelegd, geen regels, geen opdracht, geen contract. Een informele relatie waarin essentiële vragen naar boven komen:

van wie is het werk? (eigenaarschap); wat is of wanneer is iets kunst? Waar liggen grenzen en wie stelt die?

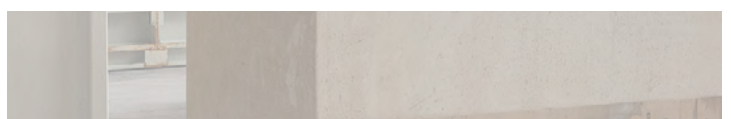
De perspectieven op het werk wisselen, mede afhankelijk van hun formele rol en persoonlijkheid. De sloper gaat ongevraagd over tot speelse baldadigheid.

Brengt kleine veranderingen aan, daagt de kunstenaar uit.

Formeel is hij de eigenaar van alle spullen, als deal bij de sloopopdracht.

De beheerder ontpopt zich als beschermheer over het werk en volgt nieuwsgierig de laatste ontwikkelingen. Hij kent waarde toe aan een afgedankt postvakkenkastje met daarop de namen van zijn oud-collega's.

Hij kent de personen achter de namen. De kunstenaar levert zich over aan de ongewisse toekomst. Iedere modificatie in de ruimte verandert de context van zijn werk, vraagt van hem zich erop nieuw toe te verhouden. Met foto's en performances onderzoekt hij de emoties die het werk in deze ruimte bij hem op dat moment oproept.

moNument

Transitie

Tussen sloop, herbestemming en nieuwbouw staan functies in de weg. Het verlies van de oorspronkelijke functie maakt het gebouw tijdelijk wees. Zijn toekomst hangt af van de financiële draagkracht, creativiteit en daadkracht van de nieuwe eigenaar. Hoe het gebouw voor die plek ontworpen en vervolgens geworteld is, gaat voorbij het functionele. Talrijke ervaringen van werknemers, bezoekers, omwonenden, Deventernaren liggen erin opgeslagen. Onzichtbaar en ontastbaar vormen zij de ziel van de plek. Opvallend genoeg krijgen de diepere dimensies nauwelijks aandacht bij gebiedsontwikkeling. Respectvol afscheid nemen en betekenisvolle ruimte te geven aan iets nieuws voor volgende generaties hoe doe je dat? Waarom is het belangrijk? Voor wie?

Kunst werk(t)

Het werk van Ronald vraagt om aanwezig te zijn. Op de plek, in het hier en nu. Met wat het nu is. Ook zonder de geschiedenis van de plek te kennen, voel je de aanwezigheid van de ruimte, van het gebouw, van de installatie. Het nu krijgt betekenis, in vele gedaanten. Iedereen ondergaat het werk anders. De tijdelijke leegstand accentueert de kwaliteiten van het modernistische gebouw, licht, ruimtelijkheid, flexibiliteit. Het kunstwerk accentueert de tijdelijkheid en gebruikt de leegte als context. Het gaat in dialoog met de ruimte.

Participatie 3.0

Structurele veranderingen in de directe leefomgeving van mensen brengen obstakels en kansen met zich mee. In dialoog blijven, vooral tijdens het proces, is van wezenlijk belang. Want wat een kans is voor de een, is een obstakel of bedreiging voor de ander. MoNument biedt ruimte aan zoveel mogelijk perspectieven. Er is geen goed of fout. De persoonlijke ervaring en reflectie telt. Wat doet het werk met jou?

Wat betekent deze plek voor jou? Wat ontdek je puur door in het MoNument te zijn? In plaats van mensen uit te nodigen als toeschouwer of bezoeker, krijgen ze een actieve rol.

Ze bepalen zelf hoe die rol invulling krijgt door hun handelen, vragen, reflecties, projecties. De interactie die hierdoor ontstaat met de kunstenaar en de interviewer, ontstijgt het formele. Wordt persoonlijk, wederkerig. Oprecht, kwetsbaar vanuit gelijkheid en gericht op elkaar met het werk als aanjager voor dialoog. Participatie vanuit diepere lagen met de participatie-expert als gelijkwaardige deelnemer. Nieuwsgierig naar:

Wat (de)motiveert mensen NU? Welke onverwachte mogelijkheden dienen zich NU aan? Hoe kan het proces zich ook echt als gezamenlijk project voltrekken? MoNument maakt dit mogelijk.

moNument

Projectplan

Wat?

De registratie van een organisch bewustwordingsproces: publicatie met een verzameling van procesmateriaal: mails - interviews - foto's. Van wat betekenisvol is, maar wat later nooit in archieven is terug te vinden. Het vervolg op de installatie en werkend vanuit de principes waarmee de installatie is gebouwd: het proces als kunstwerk waarbij alles materiaal en van waarde is met een boek als resultaat. Een schets van mogelijkheden. Een 'gesamt' performance door en met real life personages waarin de publicatie de structuur van een theaterstuk kan aannemen.

Hoe?

Door alles betekenis te geven. De afgedankte objecten, de onverwachte ontmoetingen, geplande afspraken zonder agenda, de spontane interventies. Alles is materiaal, in alles zit betekenis. Inclusief, vanuit zoveel mogelijk perspectieven.

Voor wie?

Voor vakmensen die bezig die bezig zijn of geïnteresseerd zijn in veranderings- en maakprocessen; voor ontwerpers (aandacht voor wat niet ontworpen hoeft te worden, de kansen benutten die zich aandienen), voor Deventer (tijdsdocument van een gebied in transitie); voor toevallige bezoekers en toekomstige bewoners van de nieuwe woonwijk.

Waarom?

Om ruimte te scheppen voor betekenisgeving van het onzichtbare en meervoudig zintuiglijke (ook: architecture + embodiment), in een visueel ingestelde wereld die gegrondvest is op functioneel en nut-gericht denken. Om kunst te verbinden aan het alledaagse, om aandacht te vragen voor de diepere dimensie van gebiedsontwikkeling. Om kennis over te leveren aan toekomstige generaties.

moNument

Tijdspad

Fase 1 (tot april 2023): moNument in voorbereiding (ruw materiaal)

- verkennen potentiële samenwerkingspartners
- ontmoetingen in ROTO met direct betrokkenen bij de ontwikkeling van het Roto-complex.
- afscheidsMONUMENT voor Eddie S.
- blootleggen belangrijkste thema's uit deze ontmoetingen
- projectplan (inclusief begroting) uitwerken voor subsidie- fondsenwerving, sponsoring.

Fase 2 (april – aug 2023): moNument in de steigers

- selectie ruw materiaal
- interviewgesprekken en schrijven van teksten
- het maken van beeldmateriaal (foto's, schetsen, stills...)
- conceptontwikkeling van het boek

Fase 3: (sept 2023 - nov 2023): moNument nadert voltooiing

- Uitwerking en verfijning materiaal,
- vormgeving
- eindredactie, schrijfwerk
- proefdruk + check
- Drukken van het boek

Fase 4 (dec 2023): moNument > monumenTOEN (moNumenTum) onthuld

- Feestelijke presentatie van het boek op locatie (!) en begeleidend programma bij het Rondeel /Kunstenlab (?) met lezingen, muziek, performance en fototentoonstelling.

